

Wat staat er vandaag op de burgerschapskalender?

Tekst
Pieter Matthijssen

Met de invoering van een 'burgerschapskalender' promoveert De van Oldenbarneveltschool in Rotterdam burgerschap tot een zichtbaar onderwijsthema dat óók nog eens leuk is voor álle leerkrachten. Directeur Elise Spruijt kijkt reikhalzend uit naar wat het eerste 'kalenderjaar' gaat brengen.

Veel scholen geven hun eigen draai aan burgerschaps- onderwijs. Ook op de Rotterdamse Van Oldenbarneveltschool kregen leerlingen jarenlang spelenderwijs of tijdens kort ingelaste momenten normen en waarden bijgebracht over de democratische grondbeginselen of hoe met elkaar om te gaan. 'Nog voordat het verplicht werd, gaven we al burgerschapsonderwijs', vertelt directeur Elise Spruijt. 'Het zat verweven in ons lesaanbod, maar was niet verankerd in ons curriculum. Wát we dus precies aan burgerschap deden, was lastig zichtbaar en té leerkrachtafhankelijk.'

Tijd voor actie, vonden Spruijt en haar collega's, die leerlingen een groter en vooral structureler burgerschapsaanbod wilden voorschotelen. 'Een van onze leerkrachten had veel affiniteit met burgerschap. Van haar wist ik dat ze zich in het onderwerp zou vastbijten, dus is ze een tijdlang bewust een moment in de week vrij geroosterd om literatuuronderzoek te doen en om doelen, richtlijnen en plannen te formuleren. Tijdens teamvergaderingen en studiedagen nam ze iedereen mee in de visie- en besluitvorming. Ook stonden we samen stil bij wat we als team waarom belangrijk vonden, wat er van mensen werd verwacht en hoe we ideeën naar de praktijk gingen vertalen. Daarbij waren we uiterst scherp op onze rol als bijzonder-neutrale school om leerlingen geen in cement gegoten denkbeelden mee te geven.'

Het harde werken resulteerde in een praktisch instrument: de burgerschapskalender. Eén A4 'groot', dus eenvoudig in een mapje op het bureau te bewaren. 'Per maand zijn op de kalender zo'n zes belangrijke momenten met een link naar burgerschaps- onderwijs uitgelicht', legt Spruijt uit. 'Dan kun je denken aan Nelson

Mandela-dag, Keti Koti of Prinsjesdag. Alle onderwerpen hebben handige haakjes naar speciaal online lesmateriaal dat we vaak zelf al gebruiken. Verder ligt er ondersteunende lesstof op de plank. Extra voorbereiding is niet nodig, waarmee we niet nog méér van onze mensen vragen, maar ze juist faciliteren. Iedereen is ook vrij in het aanvliegen van onderwerpen. Er even over praten tijdens het kringgesprek of in de lunchpauze, is prima, maar ze mogen ook helemaal losgaan. Zolang de hele kalender maar aan bod komt.'

Spruijt hoopt dat burgerschapsonderwijs door de kalender meer gaat leven binnen 'haar' school. 'Als team hebben we met elkaar afgesproken om dit schooljaar in alle bestaande vakken te zoeken naar concrete aanknopingspunten met burgerschap, die te delen op de gemeenschappelijke drive en toe te voegen aan de kalender, zodat het thema op een organische manier verder groeit. Dat kunnen plaatjes in schoolboeken zijn, of situaties met mega vooroordelen over bijvoorbeeld de vader- en moederrol. Door het bundelen en borgen van deze voorbeelden is burgerschap niet langer moment-afhankelijk en weten onze leerkrachten straks van tevoren al hoe ze kinderen kunnen meenemen in hun verhaal.' De eerste reacties op de kalender zijn in elk geval heel positief, constateert Spruijt tevreden: 'Leerkrachten ervaren het als een prettig, gemakkelijk toepasbaar overzicht met veel ruimte voor eigen invulling. Mooi om te merken is dat "Goh, hier moet ik iets mee" langzaam plaatsmaakt voor "Hé, wat leuk, waarover mag ik vandaag vertellen?"' 🌟

Tip: Lees op pagina 14 het artikel 'Burgerschapsonderwijs in het dna van de school'

